Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

SFÂNTUL IERARH
TEOFAN ZĂVORÂTUL

Învățături despre viața duhovnicească și rugăciunea lui Iisus

Traducere din limba rusă de *Diana Guțu*

METEOR PUBLISHING

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Cuprins

Cuvânt-înainte 7

Scrisorile Sfântului Ierarh Teofan Zăvorâtul
către ieromonahul Gherman 11

Scrisorile Sfântului Ierarh Teofan Zăvorâtul
către schimonahul Agapie 101

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Lucrarea pe care o propunem cititorului conține scrisori ale Sfântului Ierarh Teofan Zăvorâtul adresate schiegumenului Gherman (Gomzin), precum și schimonahului valaamit Agapie (Molodiașin). Scrisorile Sfântului au o valoare de necontestat. În ele s-a pecetluit experiența duhovnicească a marilor asceți ai Ortodoxiei, de neprețuit pentru cititorul contemporan. Păzindu-ne de greșeli și de înțelegerea falsă a vieții duhovnicești, această experiență ne îndrumă pe calea cea strâmtă, dar adevărată, a mântuirii.

Ediția s-a tipărit după textele:

„Răspunsurile episcopului Teofan, zăvorâtul sihăstriei de la Vîșa, la întrebările unui monah referitor la diferitele lucrări ale vieții monahale". Tambov, 1894.

„În memoria preasfințitului Teofan, zăvorâtul de la Vîșa. (Nouă scrisori inedite ale Preasfinției Sale)". Poltava, 1905.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Cuvânt-înainte

Unul dintre cei mai remarcabili sfinţi ai ultimelor veacuri – Sfântul Ierarh Teofan Zăvorâtul – a lăsat în urma sa o moştenire literară a cărei importanţă este greu de exagerat pentru un creştin contemporan. Un loc aparte ocupă în ea genul epistolar. La sihăstria de la Vîşa, locul unde vlădica Teofan a petrecut douăzeci şi opt de ani din viaţă, ajungeau din toate colţurile Rusiei scrisori, în care se cerea ajutor duhovnicesc pentru rezolvarea anumitor probleme. La acel moment el deja parcursese un drum considerabil – o viaţă dedicată slujirii Domnului pe diferite tărâmuri.

Întreaga experienţă nepreţuită acumulată în anii vieţii, şi mai ales în anii de zăvorâre, vlădica a folosit-o în corespondenţa sa cu cei care nu erau nepăsători faţă de mântuirea propriului suflet, printre aceştia aflându-se reprezentanţi ai diferitelor pături sociale. Surugiul îi aducea zilnic până la patruzeci de scrisori, iar episcopul răspundea la fiecare dintre ele.

Duhovnicul schitului Ghetsimani de pe lângă Lavra Sfânta Treime a Sfântului Serghie, părintele Gherman, i-a cerut ajutor Sfântului Ierarh Teofan în

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

anii 1880. Prilej pentru a i se adresa sfântului a devenit dorinţa lui de a învăţa rugăciunea lui Iisus. După trecerea la Domnul a starețului său, părintele Gherman „a început să alunece puţin câte puţin în lărgimea căii celei late" - așa cum scria chiar el în scrisoarea sa către Sfântul Teofan. „Mai întâi, m-am pus să urmăresc cu mare interes evenimentele vieţii lumeşti; apoi, îndemnat de dorinţa de a le transmite şi celorlalţi impresiile mele, nu mai puteam să mă abţin de la discuţii îndelungate şi bârfe; în cele din urmă, mi-am lipit sufletul de cele vremelnice, pieritoare... În suflet mi-a pătruns pustiirea, inima s-a răcit pentru rugăciune, iar amintirea vieţii de odinioară mă rănește, asemenea unor ţepi, și mă îndeamnă să caut din nou cârmuire."

În aceeaşi perioadă părintele Gherman li se adresa după sfat şi monahilor valaamniţi şi optinieni. La Valaam el îl cunoscuse pe schimonahul Agapie (Molodiaşin), pe care îl rugase să îl îndrume în privinţa lucrării cu mintea a rugăciunii lui Iisus. Însă părintele Agapie avea înclinaţie spre modul de rugăciune „artistic", dând multă însemnătate metodelor exterioare ale lucrării rugăciunii. Un simţământ interior i-a şoptit părintelui Gherman că acest drum nu este desăvârşit. Domnul l-a luminat să se adreseze după lămuriri Sfântului Teofan, iar acesta a fost de părerea că „lucrarea artistică" a părintelui Agapit nu este întru totul corectă. Atunci când părintele Gherman i-a

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

transmis părintelui Agapit sfaturile vlădicăi, primul le-a primit cu smerenie, între cei doi înfiripându-se de asemenea o corespondență.

În această carte îi propunem atenției cititorului scrisorile Sfântului Ierarh alcătuite pentru schiegumenul Gherman și pentru schimonahul Agapit. În scrisorile a cincea și a șasea către părintele Agapit, Sfântul Teofan i se adresează de asemenea și ieromonahului Agatanghel (Amosov), cel care avea să devină mai târziu starețul mănăstirii Sfântului Alexandru din Svir.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Scrisorile Sfântului Ierarh Teofan Zăvorâtul către ieromonahul Gherman

Scrisoarea inițială trimisă de către ieromonahul Gherman episcopului Teofan

Preasfințite Părinte,
al nostru milostiv Arhipăstor!

Vestea despre bunătatea Preasfinției Voastre, precum și despre bunăvoința de a-i acorda fiecăruia ajutor după puteri mi-au dat curaj să mă arunc la picioarele Preasfinției Voastre și să vă cer îndrumare, pentru a mă deprinde cu aducerea aminte de Dumnezeu, a cărei dobândire este dorința inimii mele de multă vreme.

Folosindu-mă de-a lungul a zece ani de cârmuirea duhovnicească a unui duhovnic iscusit, care s-a dedicat în întregime nevoinței rugăciunii, am avut posibilitatea să mă conving de ce fericire se învrednicesc cei părtași la această lucrare minunată, aprinzându-mi-se dorința de a purta întotdeauna

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

în inimă numele cel preascump și preadulce al Domnului nostru Iisus Hristos. Deși nevoința mea era însoțită de o anumită neliniște a inimii, exemplul duhovnicului – care era aprins de o dragoste atât de puternică față de El, încât chiar și prezența oamenilor îl împovăra, iar plăcerile lumii își pierduseră pentru el farmecul – mă îndemna să mă nevoiesc în fel și chip în rugăciune.

După sfârșitul pământesc al îndrumătorului meu, rămas de capul meu, am început să alunec puțin câte puțin în lărgimea căii celei late: mai întâi, m-am pus să urmăresc cu mare interes evenimentele vieții lumești; apoi, îndemnat de dorința de a le transmite și celorlalți impresiile mele, nu mai puteam să mă abțin de la discuții îndelungate și bârfe; în cele din urmă, mi-am lipit sufletul de cele vremelnice, pieritoare... În suflet mi-a pătruns pustiirea, inima s-a răcit pentru rugăciune, iar amintirea vieții de odinioară mă rănește, asemenea unor țepi, și mă îndeamnă să caut din nou cârmuire. Uitându-mă în jur, nu văd pe nimeni: din pricina păcatelor mele nu pot să-i cunosc pe robii lui Dumnezeu cei tainici.

Vă cer ajutorul, vlădică, mă arunc la picioarele Preasfinției Voastre în nădejdea că nu veți refuza să mă învățați cum să mă alipesc cu tot sufletul de Dumnezeu, evitând atracția pentru lume.

Să îmi fie cu iertare, milostive părinte și arhipăstor, îndrăznirea de a vă stânjeni cu rugămintea, dar o oarecare încredere că ea va fi împlinită și voi afla de

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

la Preasfinția Voastră voia lui Dumnezeu mi-a dat curajul de a lua această decizie.

În cele din urmă, cerându-vă binecuvântare de arhipăstor și sfinte rugăciuni, am onoarea să vă salut.

Nevrednicul ieromonah Gherman,
slujitorul cel mai de jos al Preasfinției Voastre.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Scrisori către ieromonahul Gherman

Mila lui Dumnezeu să fie cu dumneavoastră, multstimate părinte Gherman!

Trăind atâta vreme sub cârmuirea stareţului, aţi auzit, desigur, tot ce vă trebuie. Aduceţi-vă aminte de acestea şi împliniţi-le, *fără a amâna nici măcar o zi.*

Atoniţii au cărţi, cum ar fi: „Calea spre mântuire" (însemnări ascetice), „Ce este viaţa duhovnicească", „Scrisori despre viaţa duhovnicească", „Războiul nevăzut"... Faceţi-vă rost de ele şi de acolo *învăţaţi nu ştiinţa, ci lucrarea.*

Apoi, tot ce vă neliniştește conştiinţa trebuie să părăsiţi îndată. La această categorie intră, cred eu, toate lucrurile cu care v-aţi împovărat după moartea stareţului.

Ceea ce este considerat necesar în lucrarea mântuirii şi a izbânzii nu trebuie să ocoliţi sub nicio formă. Oricât am încerca să le acoperim, ele trebuie împlinite.

Puterea rugăciunii lui Iisus se vădeşte nu la începutul, ci la sfârşitul izbânzii, ca o floare şi un fruct al ei. Acesteia îi premerge lucrarea lăuntrică.

Domnul să vă binecuvânteze!

Mântuiţi-vă!

Rugaţi-vă pentru multpăcătoşenia mea.

22 decembrie, anul 1886, *E. T.*

*

* *

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

Mila lui Dumnezeu să fie cu dumneavoastră!

Rugăciunea este o lucrare lăuntrică. Totodată, cele din afară ce o însoțesc nu țin de esența ei, ci sunt doar un decor exterior.

Tot binele ce vine aparent de la acest exterior nu este autentic. De aceea, nu trebuie să-i dăm nicio atenție.

Mai bine este să părăsiți cele pe care le faceți. Lucrul de căpetenie cu care trebuie să vă deprindeți este pomenirea lui Dumnezeu sau umblarea înaintea lui Dumnezeu. Străduiți-vă să dobândiți deprinderea de a avea conștiința și simțirea că vă aflați sub ochiul lui Dumnezeu, ce vă pătrunde toată adâncimea inimii și vă vede toate mișcările lăuntrice.

Rugăciunea lui Iisus se numără printre mijloacele ce duc spre izbândă în deprinderea de a umbla înaintea lui Dumnezeu.

Tot ce trebuie să știți despre practicarea acestei rugăciuni se găsește în cartea despre războiul nevăzut. Acolo să căutați.

Cel mai important este să vă așezați atenția în inimă și să strigați către Domnul, Cel ce este pretutindeni. Mai bine este să stați în picioare, decât să stați jos. La respirație, la poziția capului și celelalte mai bine este să nu vă gândiți deloc, ci să îndreptați întreaga luare-aminte spre rânduiala interioară.

Rădăcina unei rânduieli interioare bune este frica de Dumnezeu. Pe aceasta trebuie să o facem nelipsită...